

Tuinbaas Hans van Leeuwen

ZEVENTIENDE-EEUWSE MOESTUIN TOT LEVEN GEWEKT

KASTEEL DOORWERTH

Dat de rijken vroeger de prachtigste woonplekken wisten te vinden, bewijst Kasteel Doorwerth maar weer. Mooi om te zien hoe tientallen vrijwilligers het landgoed in ere herstellen en onderhouden. De vele bezoekers maken duidelijk dat het erg geliefd is. Niet alleen vanwege het kasteel, maar ook vanwege de historische moestuin die goed laat zien hoe het vroeger was.

TEKST & FOTO'S: DANIËLLE VAN VLEUTEN

Kasteel Doorwerth wordt omgeven door steile heuvels, bossen en weilanden, beken en sprengen, en heeft uitzicht op rivier Nederrijn. De geschiedenis van Doorwerth gaat zo'n 800 jaar terug. Niet al die tijd in volle glorie of in gebruik: na 1870 raakte het kasteel in verval en tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het vrijwel geheel verwoest. 45 jaar na de oorlog werd het heropend. Een witte moerbeiboom herinnert aan de opening door toenmalig koningin Juliana. Op het terrein staat ook een 345 jaar oude mooie Robinia pseudoacacia, die in 1678 is geplant voor de Vrede van Nijmegen.

HOLLANDS CLASSISME

Kasteel Doorwerth trekt veel dagjesmensen. De omgeving is aantrekkelijk om te wandelen en fietsen. Het kasteel zelf herbergt vier collecties: zeventiende-eeuwse kasteelvertrekken, het Nederlands Jachtmuseum, Museum Veluwezoom en de Nationale Bosbouwcollectie. Rondom het kasteel zijn een moestuin en boomgaard met bijenstal te vinden. Sinds 2008 is huidig tuinbaas Hans van Leeuwen betrokken bij het in oude luister inrichten van de tuin. "Een van de weinige tuinen in Nederland in Hollands Classicisme," vertelt Van Leeuwen. Dit is een tuinstijl uit de periode 1620-1680,

waarbij de Hollandse opvattingen van classicistische principes werden toegepast. Ze hadden een vierkante vorm en werden omgeven door grachten. Het zijn tuinen met harmonische verhoudingen en een besloten karakter door omheining met muren, hagen of loofgangen.

TENTOONSTELLINGSTUIN

Na 32 jaar ervaring met landbouw in de Tropen, verdiepte Van Leeuwen zich met oude boeken in de historische teeltmethoden bij Nederlandse landgoederen en bracht die in bedrijf in de moestuin van Doorwerth. Een belangrijke bron is het boek van Jan

Bleepotten en broeikasjes in de kasteeltuin

van der Groen, toenmalige tuinbaas van prins Frederik Hendrik. In de boomgaard en de moestuin staan veel oude en bijzondere rassen, opgekweekt met stekjes van andere tuinen en kwekers. Ook zaad uit de genenbank in Wageningen helpt. In de moestuin staan bijvoorbeeld de zeldzame Brave hendrik, Rapunzelklokje en Eeuwig moes. Er zijn vele soorten bonen te vinden, zoals Heilig boontje, Zwartoogbonen, Knipselbonen, Pronkbonen, Kivietsbonen en Citroenbonen. Ook een eigen variëteit: de Doorwerthse blauwe boon. De huidige moestuin is echter niet bedoeld voor de productie. Het is een tentoonstellingstuin, om te laten zien hoe het was. In vroeger dagen haalden de bewoners hun voedsel en medische kruiden wel uit de tuin.

BIOLOGISCH BEHEER

Ruim dertig vrijwilligers, waarvan Hans van Leeuwen er één is, zorgen ervoor dat de tuin goed onderhouden blijft en de groenten en kruidensoorten gekweekt worden volgens oud gebruik. De liefde spat ervan af als Van Leeuwen over de tuin vertelt. “Genoeg om een boek te vullen,” vertrouwt een van de vrijwilligers mij toe. De tuin wordt biologisch beheerd. “We spuiten nooit tegen ziekten. Als het gebeurt, dan gebeurt het. Volgend jaar beter,” stelt Van Leeuwen nuchter vast. “Als je maar

zorgt dat de bodemvruchtbaarheid altijd op peil is en je gebruik maakt van gewassenrotatie kan er weinig gebeuren. Voor die rotatie kun je op een volkstuin afspraken maken met je burens.” De moestuin van Doorwerth is opgedeeld in twee hoofdvakken van vier kwartieren, vier gelijkmatige vakken. De teelt in het ene jaar zorgt voor de ideale grondomstandigheden voor de teelt in het volgende jaar. Er staat ook een tabaksplant in de tuin. “Die hoort hier eigenlijk niet thuis, maar omdat in deze omgeving vroeger veel tabak werd verbouwd vond ik het wel passend.” Uit tabaksbladeren werd vroeger nicotine getrokken om als insecticide te gebruiken. Langs de hoofdpaden zijn rabatten (randbedden) aangelegd waarin kruiden en bloemen staan. Op de hoeken staan rozen. Die waarschuwen tuinbazen van oudsher voor schimmelziekten in de tuin omdat ze daar erg vatbaar voor zijn.

VRIJWILLIGERS

Kasteelvrouw Carine van Ketwich Verschuur: “In 2005 kreeg het kasteel het thema ‘kasteel in bedrijf’. We wilden de verschillende onderdelen als geheel tonen. Sindsdien groeide het aantal vrijwilligers hard, in tien jaar tijd tot wel 80! De vrijwilligers werken hard om het bedrijf te laten draaien. We hebben een vaste kern, er is weinig verloop. Het is een groep met veel diversiteit in achtergrond en opleiding. De één komt voor de cultuur, de ander voor de natuur of voor een combinatie daarvan. Mijn inzet was meer mensen naar het kasteel te trekken. Dat lijkt zijn vruchten af te werpen. Nu wordt het tijd om na te denken over het vinden van de juiste balans tussen ambitie en capaciteit.”

RONDLEIDINGEN

Wie je het ook vraagt, voor de vrijwilligers is Doorwerth duidelijk een ‘aangename verpoosplek’. De meeste hebben hun pensioen bereikt. Mirthe de Haas vormt een uitzondering daarop.

Vrijwilligers Geeske Broers-Feenstra en Mirthe de Haas aan het werk

Ze geeft les aan dertig pubers. “Dat is altijd druk. Het is daarom ontzettend fijn om een paar uur per week hier aan het werk te zijn. Ik ben graag bezig met het uitzoeken van plantensoorten en het uitproberen van oude rassen. Ik vind het leuk om tijdens rondleidingen te vertellen over hoe het er hier vroeger aan toe ging en te laten zien wat er in die tijd werd geteeld. Mensen zijn vaak verrast als ik vertel over hoe groenten toen werden gebruikt, zoals hutspot gemaakt van peen en pastinaak in plaats van aardappelen, want die hadden we toen nog niet in Nederland.” Het sociale aspect speelt natuurlijk ook een rol. “Na de noeste arbeid wordt er altijd gezellig samen wat gedronken in de tuin,” vertelt een van de vrijwilligers. Je zou er zo bij willen gaan zitten. ●

Praktische informatie

Kasteel Doorwerth is te vinden aan Fonteinallée 2b in Doorwerth. Geopend voor publiek van dinsdag t/m zondag, 11.00 – 17.00 uur. Elke laatste zondag van september is er een oogstfeest, waar ambachtelijke ondernemers uit de omgeving (h)eerlijke producten als groente, fruit, honing en wijn verkopen.

Kijk op glk.nl/doorwerth/kasteel

doorwerth voor meer informatie